

วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง รากแก้ว : อำนาจการกดทับของผู้หญิงด้วยกัน

Discourses of Female Homosexuals in Rak-kaew, a TV Drama : The Power of Oppression by Women

จางหยิ่ง^{1*} และจันท์สุตา ไชยประเสริฐ²

Zhang Ying^{1*} and Jansuda Chaiprasert²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก, หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

¹ Ph.D. candidate, Doctor of Arts, Program in Communicative Thai as a Second Language, Huachiew Chalermprakiet University.

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

² Lecturer, Department of Language studies, Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University.

*Corresponding author, E-mail: 1947835144bee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* ออกอากาศทางช่อง Ch3Thailand ปี พ.ศ. 2565 ผลการวิจัยพบว่า ในเรื่อง *รากแก้ว* ได้นำเสนอวาทกรรม 2 ด้านใหญ่ ได้แก่ 1) วาทกรรมที่กดทับตามกระแสหลัก ได้แก่ หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เห็นได้จาก ตัวละครผู้หญิงในกลุ่มนี้ จะถูกมองเป็นตัวประหลาด และถูกดูถูกเหยียดหยาม และหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปิตาธิปไตยได้ เห็นได้จากการนำบทบาทของผู้ชายไปผูกกับความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงที่ฝ่ายหนึ่งจะต้องสวมบทบาทเป็นฝ่ายชาย 2) วาทกรรมสร้างความหมายใหม่ ได้แก่ หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล โดยเห็นได้จากการบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงว่า ทุกคนมีสิทธิเลือกที่จะรัก เลือกที่จะเป็น และหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง เห็นได้จากการประกอบสร้างภูมิหลังด้านฐานะและอาชีพของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิง

คำสำคัญ: วาทกรรม, หญิงรักหญิง, ละครโทรทัศน์เรื่อง รากแก้ว

Abstract

This research article aimed to analyze discourses of female homosexuals in Rak-kaew, a TV drama broadcasted on Ch3 Thailand in 2022. The study found two distinctive discourses of female homosexuals, including 1) discourse that is suppressed by the mainstream and 2) discourse that creates a new meaning. For discourse that is suppressed by the mainstream, female homosexuals were rejected by the society; these females seemed abnormal and disdained. They were inescapable from the patriarchal ideology. This reflected through one of the couple would perform the male role. For discourse that

creates a new meaning, the female homosexuals perceived their love as individual rights. This shown in dialogues of female homosexual characters expressing their liberal thoughts of love and being that they could choose to do or be. The successes could be gained by their own abilities, which were structured through the background, statuses and professions, of the female homosexual characters.

Keywords: discourse, female homosexual, Rak-kaew, a TV drama

บทนำ

ในอดีตเพศทางเลือกถือเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นความผิดปกติทางเพศที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2533-2545 มีการพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพศทางเลือก สังคมเปิดกว้างมากขึ้นเห็นได้จากองค์การอนามัยโลกมีประกาศให้วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2543 เป็นวันสากลยุติความเกลียดกลัวคนรักร่วมเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักร่วมเพศ (IDAHOT: International Day Against Homophobia Transphobia and Biphobia) โดยมีการอธิบายว่ารักร่วมเพศไม่ใช่ความผิดปกติทางสุขภาพจิต และคนกลุ่มนี้มีสิทธิในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศตนเอง (ทิพานันท์ สุขุมาล, 2558)

ประเทศไทยในฐานะเป็นหนึ่งในสมาชิกองค์การอนามัยโลกซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจุบันนี้ ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศเอเชียที่ค่อนข้างเปิดกว้างและยอมรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศได้ โดยมีการเสนอพ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม พยายามส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกคู่ครองตามความสมัครใจ มีการเดินขบวนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กรุงเทพฯ ฯ ในเดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นเดือนแห่งการเฉลิมฉลองความหลากหลายทางเพศ มีนักเขียนไทยจำนวนมากได้ประพันธ์นวนิยายเกี่ยวกับกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ผลงานเหล่านี้มักจะถูกซื้อลิขสิทธิ์ไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก จนหลายเรื่องมีชื่อเสียงไปประเทศจีน เช่น นิทานพันดาว นัปลิขจะจูบ เป็นต้น แต่ความจริงแล้วกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยยังต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ อยู่ ดังที่ ญัฐธิดา เหล็กกล้า (2564) ได้กล่าวว่า สังคมไทยในอดีตและในปัจจุบันมีการยอมรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ นับเป็นมายาคติอย่างหนึ่งของสังคมไทยที่ตอกย้ำมาโดยตลอดว่าสังคมไทยยอมรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศอยู่แล้ว แต่ทั้งทัศนคติและกฎหมายของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศยังโดนกดทับอยู่ สังคมประกอบสร้างความคิดว่าทุกอย่างนั้นคืออยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการถกเถียงหรือเรียกร้องอะไรเพิ่มเติม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมที่เกี่ยวกับการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย

จุดเริ่มต้นของกลุ่มหญิงรักหญิง ที่คนไทยสมัยโบราณใช้คำว่า “การเล่นเพื่อน” มีการอธิบายถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวว่ามาจากหลายสาเหตุ อาทิ เป็นความผิดปกติทางจิต เป็นโรคชนิดหนึ่ง เป็นเรื่องของความผิดธรรมชาติ เป็นเรื่องของกรรมเก่า เป็นต้น ซึ่งในสังคมไทยสมัยก่อนผู้หญิงที่ถูกเรียกว่าเป็นพวกเล่นเพื่อนอาจไม่ได้รับความสนใจ บางส่วนก็ยอมรับได้ บางส่วนอาจให้ภาพว่าเป็นพวกวิปริต ทำผิดจารีตประเพณี เป็นหญิงที่ไม่มีความเป็นผู้หญิง (Femininity) หรือพวกละเมิดศีลธรรมอันดีงาม จึงส่งผลให้หญิงรักหญิงไม่สามารถเปิดเผยความสัมพันธ์ได้ ต่อมาเมื่อสังคมไทยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมแนวคิดและเรียนรู้หลายสิ่งจากสังคมตะวันตก เช่น เรื่องของคำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งต่าง ๆ ของธรรมชาติตามหลักของวิทยาศาสตร์ เรื่องความสัมพันธ์ของสังคมตามหลักความคิดทางทฤษฎีสังคมศาสตร์

โดยเฉพาะในกรณีหลังได้เรียนรู้ระบบความคิดทางการเมืองใหม่ ๆ เช่น แนวคิดประชาธิปไตย แนวคิดเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกันของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย อิทธิพลนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้แนวคิดหญิงรักหญิงเริ่มแสดงความเป็นตัวตนสู่สังคมภายนอกมากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้คนส่วนหนึ่งมีความคิดว่า หญิงรักหญิงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ เป็นการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่ไม่เหมาะสมของคนยุคหลัง ดังที่ มัทนา เซตม์ (2542) กล่าวไว้ว่า แนวคิดเหล่านี้มีผลกระทบต่อผู้หญิงที่มีรสนิยมทางเพศแบบหญิงรักหญิง ถูกมองว่าเป็นพวกหนึ่งที่ผิดแปลกไปจากคนปกติทั่วไปในสังคม เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะผิดไปจากระเบียบวิธีปฏิบัติของผู้หญิงในแบบที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดให้ เพราะส่วนมากผู้ที่มีอำนาจในสังคมมักจะเป็นผู้ชาย สังคมจึงเลือกที่จะกีดกันหญิงรักหญิงมากกว่าที่จะถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาของการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่ความป่วยทางจิตเภทเป็นเพียงการสรรค์สร้างทางสังคม (Social Construction) แต่สามารถอธิบายได้ว่า ความรักเพศเดียวกันเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล เป็นสถานะไม่คงที่ สามารถเลื่อนไหล แปรเปลี่ยนได้ตามกาล (Time) เทศะ (Space) และวัฒนธรรม

หากพิจารณาสถานะของคนหลากหลายทางเพศในประเทศไทยผ่านทางสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ พบว่า คนหลากหลายทางเพศได้ปรากฏในรายการต่าง ๆ มาโดยตลอด ซึ่งได้ผลิตรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนหลากหลายทางเพศ เช่น เทคกายเอาที่ไทยแลนด์, เทยเที่ยวไทย, ทอล์ก-กะ-เทยส์ เป็นต้น แต่ที่ได้รับความนิยมสูงที่สุดก็คงหนีไม่พ้น “ซีรีส์วาย” (Yaoi) โดยวายหมายถึงความสัมพันธ์แบบชายรักชาย ส่วน “ซีรีส์ยูริ” (Yuri) ซึ่งยูริหมายถึงความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิง แม้จะมีการผลิตขึ้นเรื่อย ๆ แต่ไม่ได้รับความนิยมมากเหมือน “ซีรีส์วาย” เช่นเรื่อง *เพราะเราคู่กัน, รักโคตรร้ายสุดท้ายโคตรรัก, วัยรุ่นนุ่นรัก, น้ำเกลียดนักมาเป็นที่รักกันซะดี, บังเอิญรัก, พระพายหมายฟ้า* เป็นต้น แต่ครั้งปีหลัง 2565 วงการบันเทิงไทยได้ผลิต “ซีรีส์ยูริ” หลายเรื่อง ทำให้แฟนคลับทั้งไทยและเงินจำนวนมากตั้งตารออยู่ เช่น *รากแก้ว* และ *GPA ทฤษฎีสัมพัทธ์* ที่ออกอากาศแล้ว ส่วน *show me love, be my baby, 23.5 องศาที่โลกเอียง* และ *มูลค่าดาวล้านดวง*ที่กำลังจะออกอากาศ เป็นต้น

จากการสำรวจของผู้วิจัยได้เห็นว่า มีผู้วิจัยหลายท่านเคยศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เช่น ภูวเดช ดวงมณี, ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม และนันทนีย์ ประสานนาม (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิในนวนิยายเรื่อง *รักนี้บังเอิญ* คือ คุณวรางคณา สุขม่วง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนคนรักเพศเดียวกันในสังคมผ่านภาพยนตร์ไทย พิมพ์ดี รุ่งเรืองยิ่ง และโสภี อุ่นทะยา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษาสื่อวาทกรรมหญิงรักหญิงในนิตยสาร @ tom actz ปาณิสรา มงคลวาที (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอภาพกลุ่มชายรักชายในภาพยนตร์ไทยปี พ.ศ. 2550 และรชยา บุญภิบาล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารความหลากหลายทางเพศวิถี : วาทกรรมชายรักชายในละครเวทีไทยร่วมสมัย สามารถเห็นได้ว่า ศึกษาภาพแทน ภาพสะท้อน และวาทกรรมของกลุ่มชายรักชายมีจำนวนค่อนข้างมาก แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มหญิงรักหญิงยังมีน้อย ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมหญิงรักหญิงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและสามารถเห็นถึงชุดความคิดของคนในสังคมที่มีต่อกลุ่มหญิงรักหญิง

ละครเรื่อง *รากแก้ว* เป็นสื่อตัดแปลงที่สร้างขึ้นในยุคปัจจุบันจากบทประพันธ์เรื่อง *รากแก้ว* ของกฤษณา อโศกสิน ที่เคยได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ในปี 2517 มีตัวละครหลักเป็นเลสเบี้ยนที่ปรารถนาและรักเด็กสาวในดูแลของตนเองเกินกว่าผู้ปกครอง เนื่องจากเป็นการนำงานประพันธ์ประมาณ 50 ปีก่อนมาสร้างใหม่ จึงมีบริบท และค่านิยมเก่า และย่อมมีการประกอบสร้างจากค่านิยม วาทกรรมหรือชุดความคิดเกี่ยวกับหญิงรักหญิงในสังคมปัจจุบันรวมอยู่ด้วย

ในกระแสของกลุ่มความหลากหลายที่ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* เพื่อให้เห็นชุดความคิดเกี่ยวกับหญิงรักหญิงที่อยู่ในละคร และหวังว่าจะมีส่วนช่วยคนในสังคมมีความเข้าใจมากขึ้นต่อกลุ่มหญิงรักหญิง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว*

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรม

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2545) ได้ให้ความหมายของวาทกรรมตามแนวคิดของฟูโกต์ ว่า วาทกรรม คือ ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (valorize) ซึ่งสรุปได้ว่า วาทกรรมคือกระบวนการในการสร้างความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

ในปัจจุบันความเข้าใจในสังคมหรือการสื่อความหมายของภาษาที่เกี่ยวกับ “เพศ” ของบุคคลนั้น ไม่ได้ยึดโยงแค่เพศที่เป็นอวัยวะร่างกาย หรือเพศตามคำนำหน้าชื่อเท่านั้น ในความเข้าใจของสังคมในปัจจุบัน คำเรียกหรือคำศัพท์ที่ใช้เรียกบุคคลที่ไม่ได้แสดงออกเป็นหญิงหรือชายตรงตามเพศกำเนิดได้ปรากฏขึ้นมากมาย เช่น เกย์ กะเทย ทอม ดี ผู้หญิงข้ามเพศ ผู้ชายข้ามเพศ เป็นต้น การเกิดขึ้นหรือการรวมกลุ่มของบุคคลเหล่านี้ได้ท้าทายแนวคิดความเชื่อเรื่องเพศแบบเดิมที่ยึดเอาเพศกำเนิดเป็นที่ตั้ง ชุดความรู้ที่ถูกหรือสร้าง (Deconstruction) จากแนวคิดสมัยใหม่ (Modern) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสตรีนิยม (Feminism) รวมถึงแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่แพร่หลายและถูกหลอมรวมเข้าสู่ แนวคิดกระแสหลักในการพัฒนามนุษย์และพัฒนาสังคมต่อมา ดังนั้นจึงต้องทำความเข้าใจกับแนวคิดเรื่องเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมและอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

2. ศึกษาและรวบรวมละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหญิงรักหญิง และคัดเลือกละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* เนื่องจากเป็นละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงรักผู้หญิงที่มีการออกอากาศในปีพ.ศ. 2565 และมีเรตติ้งอยู่ที่ 2.7-3.0 ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่เรตติ้งค่อนข้างดี

3. คัดเลือกบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มหญิงรักหญิง โดยเป็นบทสนทนาที่ผู้พูดเป็นกลุ่มหญิงรักหญิง และคนที่ไม่ยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิง

4. วิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว*

5. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ พบว่า ละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอวาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามกระแสหลักของสังคมที่ประกอบสร้างว่า หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปิตาธิปไตยได้ และวาทกรรมหญิงรักหญิงสร้างความหมายใหม่ประกอบสร้างว่า หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล และหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามกระแสหลักของสังคม

วาทกรรมทางเพศกระแสหลักอยู่ภายใต้อุดมการณ์ปิตาธิปไตย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ถือชายเป็นใหญ่ กำหนดบรรทัดฐานของสังคมว่า ผู้ชายคือศูนย์กลางของสังคม ละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* มีบริบทและค่านิยมเก่าที่ยึดติดในเรื่องชายจริงหญิงแท้ ได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามกระแสหลักของสังคม ได้แก่ หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปิตาธิปไตยได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

เนื่องจากสังคมได้กำหนดไว้ว่า ความรักต้องเกิดขึ้นระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงเพียงอย่างเดียว จึงทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าหญิงรักหญิงเป็นความผิดปกติทางจิต เป็นโรคชนิดหนึ่ง เป็นเรื่องของความผิดธรรมชาติ เป็นเรื่องของกรรมเก่า เป็นต้น (มีทนา เซตมี, 2542) ละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งจากมิติตัวบท คือ การนิยามตัวเองของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงและการนิยามกลุ่มหญิงรักหญิงจากคนรอบข้าง และมิติสังคมวัฒนธรรม คือ อิทธิพลบรรทัดฐานเรื่องเพศของสังคม และความเหลื่อมล้ำทางสิทธิการเลือกคู่ชีวิต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) หญิงรักหญิงเป็นตัวประหลาด

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอร่องรอยบอกกรักราย แต่ทรายบอกว่าตัวเองไม่ชอบผู้หญิง เธอชอบผู้ชาย รังรองจึงนึกว่าทรายมองตัวเองเป็นตัวประหลาด ทรายเกลียดคนที่ผิดเพี้ยนดังตัวอย่าง

ทราย: ว่าฉันไม่มีวันรักคุณ ฉันชอบผู้ชาย ไม่ได้รักผู้หญิง

รังรอง: ทำไมล่ะ ทราย ผู้หญิงรักผู้หญิงอย่างฉัน มันผิดมากเลยเธอ เป็นตัวประหลาดเธอ แล้วเธอเกลียดคนที่ผิดเพี้ยนขนาดนั้นเลยเธอ

(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP01)

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงเป็นตัวประหลาด โดยมีอำนาจของกลุ่มที่ไม่ยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิงได้กำหนดความถูกต้องของคู่รัก ชายคู่กับหญิง หญิงรักหญิงจึงสร้างวาทกรรมกดทับตัวเองด้วยการยอมรับว่า เป็นกลุ่มคนผิดเพี้ยน และเป็นตัวประหลาด โดยผ่านความขัดแย้งระหว่างตัวละครว่า คนที่รักเพศเดียวกันจะเป็นตัวประหลาด และคำว่า “ผิดเพี้ยน” ให้เห็นว่า บรรทัดฐานของสังคมได้กำหนด “เพศหญิง” ต้องมีความเป็นหญิง ต้องคู่กับผู้ชาย ถ้าไม่ทำตามที่กำหนดไว้ที่ให้รักต่างเพศก็จะถูกมองว่าเป็น “ผิดเพี้ยน” โดยสังคมจะไม่สามารถยอมรับได้

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* เมื่อรังรองรู้ว่ากิดา น้องชายของกัทลี เป็นคนช่วยทรายหนีออกจากบ้านของรังรอง จึงทะเลาะกับกิดา ซึ่งเป็นสามีของตัวละครซารวี ทำให้รังรองได้แสดงความคิดเห็นว่า คนที่ไม่สามารถยอมรับหญิงรักหญิงได้ว่า พวกเขาจะต่างคนที่เห็นต่างในเรื่องเพศ และมองว่าความรักที่ไม่ใช่ชายหญิงเป็นตัวประหลาด ดังตัวอย่าง

รังรอง: เวลาคนอื่นเขาเห็นต่าง ก็ไปด่าว่าเขาเลย เวลาคนอื่นเขามีความรักที่ไม่เหมือนของคุณ คุณก็บอกว่าเขาเป็นตัวประหลาด
(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP10)

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงเป็นตัวประหลาด โดยมีอำนาจของความรักที่มากกว่าความรักที่ไม่ใช่ชายหญิงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดยผ่านการบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงเองว่า คนที่รักเพศเดียวกันจะเป็นคนเลวและตัวประหลาด เป็นเรื่องที่เห็นต่างจากบรรทัดฐานของสังคม มองว่าความรักของผู้หญิงกับผู้หญิงเป็นตัวประหลาด ทำให้กลุ่มหญิงรักหญิงต้องถูกคนอื่นด่าและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

2) หญิงรักหญิงจะถูกดูถูกเหยียดหยาม

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอเมื่อพ่อของทรายรู้ว่าความรักของรังรองที่มีต่อทรายไม่เพียงแต่เป็นความรักแบบพี่สาวมีต่อน้องสาว แต่เป็นความรักแบบคู่รัก จึงสั่งให้ทรายรีบหนีออกจากบ้านของรังรอง รังรองได้ระบายความในใจของตัวเองว่า แม้ว่าสังคมเปิดกว้างแล้ว แต่ความจริงแล้วคนที่รักเพศเดียวกัน ยังถูกรังเกียจและดูถูกอยู่ ดังตัวอย่าง

รังรอง: ต่อให้สังคมนี้จะเปิดกว้าง รับความรักที่หลากหลายมากขึ้น แต่สุดท้ายแล้ว มันก็ไม่เท่าเทียมกันหรอก คนที่ไม่ใช่เพศปกตินะ ยังไงก็ถูกรังเกียจ ถูกดูถูกอยู่ดี
(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP08)

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงจะถูกดูถูกเหยียดหยาม โดยมีอำนาจบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดให้คู่สมรสต้องเป็นเพศต่างกันเท่านั้น ทำให้คู่รักเพศเดียวกันต้องเผชิญกับความต่ำกว่าและความกดดันจากสังคม โดยผ่านการบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงว่า ความรักแบบหญิงรักหญิงจะถูกดูถูกเหยียดหยาม ถึงแม้ว่าจะอยู่ในยุคที่มีสังคมค่อนข้างเปิดกว้างแล้ว แต่กลุ่มผู้หญิงที่รักเพศเดียวกันยังไม่ได้ได้รับความเท่าเทียมกัน แม้กระทั่งเป็นคนที่ใกล้ชิดเป็นเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน ก็ยังถูกดูถูก รังเกียจ และถูกมองว่าไม่ใช่เพศปกติ

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอวาทกรรมเรื่องหญิงรักหญิงยังไม่ได้ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยผ่านการผลิตซ้ำความขัดแย้งระหว่างตัวละครที่เป็นผู้หญิงที่ชอบเพศเดียวกันกับคนที่ไม่สามารถยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิง และความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิง ซึ่งเห็นได้จากหญิงรักหญิงเป็นตัวประหลาด และถูกดูถูกเหยียดหยาม ทั้งหมดนี้เป็นมุมมองจากตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิง แสดงให้เห็นถึงกลุ่มคนเหล่านี้ตระหนักถึงตัวเองตกเป็นเหยื่อของอคติที่มีต่อคนที่มีความหลากหลายทางเพศต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และกลุ่มคนกำลังพยายามจะเปลี่ยนอคติดังกล่าวเพื่อได้รับความเท่าเทียมและการยอมรับ

1.2 หญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปีตาธิปไตยได้

ความคิดปีตาธิปไตยมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2557) ซึ่งเป็นแนวคิดชายเป็นใหญ่ กำหนดบรรทัดฐานว่าผู้ชายคือศูนย์กลางของสังคมมนุษย์ ความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงก็ได้รับอิทธิพลจากความคิดปีตาธิปไตยโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ละคร โทรททัศน์เรื่อง *รากแก้ว* ได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปีตาธิปไตยได้ ทั้งจากมิติตัวบท คือ การนิยามความรักของผู้หญิงกับผู้หญิงทั้งจากตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงและคนรอบข้าง ว่า เป็นสิ่งที่วิปริต จะถูกสังคมเกลียด และมีมติสังคมวัฒนธรรม คือ ความคิดปีตาธิปไตย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* ได้นำเสนอพินลักษณะซึ่งเป็นแม่ของสามีเก่าของรังรอง เมื่อรู้ว่ารังรองชอบทราย ก็ตำหนิรังรองว่าวิปริต เพราะว่าเป็นผู้หญิง เลือกไม่ทำตัวให้เป็นผู้หญิง เลือกทำตัวเป็นผู้ชาย และชอบผู้หญิง ดังตัวอย่าง

พินลักษณะ: ฉันไม่เหมือนแกหรือที่ไม่มีใครรัก จนต้องวิ่งตามอีทรายเหมือนคนบ้าใจ แกมันวิปริต เป็นผู้หญิง เลือกไม่ทำตัวให้เป็นผู้หญิง เลือกทำตัวเป็นผู้ชาย ชอบผู้หญิงด้วยกัน
(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปีตาธิปไตยได้ โดยมีอำนาจของอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้กำหนดแบบแผนของความรักต้องเป็นชายหญิงเท่านั้น โดยผ่านการแสดงความคิดเห็นของตัวละครที่ไม่ยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิงว่า ชอบผู้หญิงเป็นเรื่องของผู้ชาย ถ้าผู้หญิงชอบผู้หญิงด้วยกันก็จะเป็นเรื่องวิปริต ทำตัวเป็นผู้ชาย ซึ่งเป็นผลจากความคิดปีตาธิปไตย ที่กำหนดรักผู้หญิงเป็นบทบาทของผู้ชาย ความรักต้องเกิดขึ้นระหว่างชายหญิง

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* ยังได้นำเสนอรังรองบอกรักทราย บอกว่ายอมทำทุกอย่างทุกอย่างให้ทราย แต่ทรายไม่ยอมอยู่กับรังรอง รังรองถามทรายว่า ถ้ารังรองเป็นผู้ชาย ทรายจะรักเขาไหม จะไม่รังเกียจความรักของเขาหรือเปล่า ดังตัวอย่าง

รังรอง: ทราย เธอรู้ใช่ไหม ว่าฉันรักเธอมากแค่ไหน ฉันทำให้เธอได้ทุกอย่างเลยนะ ฉันทำได้แม้กระทั่งสิ่งที่ฉันเกลียดที่สุด ฉันก็ทำให้เธอได้ ถ้าฉันเป็นผู้ชาย สังคมจะไม่เกลียดความรักของเราใช่ไหมทราย ถ้าฉันเป็นผู้ชาย เธอจะไม่ทิ้งฉันไปใช่ไหมทราย แล้วถ้าฉันเป็นผู้ชาย เธอจะไม่รังเกียจความรักของฉันใช่ไหม ใช่ไหม ใช่ไหมทราย
(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP12)

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปีตาธิปไตยได้ โดยมีอำนาจของอุดมการณ์ปีตาธิปไตยให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ชายในความรักว่ารักผู้หญิงควรจะเป็นหน้าที่และสิทธิของผู้ชาย และสังคมได้กำหนดว่าความรักแบบชายหญิงจะถูกเชิดชู ความรักแบบผู้หญิงสองคนจะถูกเกลียด โดยผ่านการแสดงความคิดเห็นของตัวละครผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงว่า ถ้าตัวเองเป็นผู้ชาย อีกฝ่ายจะสามารถรักตัวเองและไม่รังเกียจความรักของตัวเอง ซึ่งทำให้เห็นว่า

กลุ่มหญิงรักหญิงเองก็ได้รับอิทธิพลจากอำนาจของความคิดปิตาธิปไตยโดยนำบทบาทของผู้ชายมาผูกกับความรักของตัวเอง โดยยังไม่มั่นใจในความรักของตัวเอง

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอวาทกรรมเรื่องหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปิตาธิปไตยได้ โดยผ่านการผลิตซ้ำเหตุการณ์การทะเลาะกันระหว่างตัวละครหญิงรักหญิงกับตัวละครที่ไม่ยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิง ให้เห็นว่า คนที่ไม่ใช่กลุ่มหญิงรักหญิงได้รับอิทธิพลจากความคิดปิตาธิปไตยที่ทำให้คนในสังคมยังไม่เข้าใจและไม่ยอมรับกลุ่มคนเหล่านี้ และกลุ่มหญิงรักหญิงเองก็ได้รับอิทธิพลจากความคิดปิตาธิปไตยที่ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้เกิดไม่มั่นใจในความรักของตัวเอง ซึ่งต่างก็นำบทบาทของผู้ชายไปผูกกับความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิง

2. วาทกรรมหญิงรักหญิงสร้างความหมายใหม่

วาทกรรมสร้างความหมายใหม่ เป็นแนวคิดที่ต่อรองและต่อต้านวาทกรรมกระแสหลัก ละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* สร้างขึ้นในยุคปัจจุบัน ย่อมได้ประกอบสร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงสร้างความหมายใหม่ ได้แก่ หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล และหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล

ในอดีตกาล สังคมมนุษย์ได้มองว่าหญิงรักหญิง เป็นการเบี่ยงเบนทางเพศ (Sexual Deviation) เป็นความผิดปกติในคนที่มีความรู้สึทางเพศ หักศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกไม่เหมาะสม ถูกมองว่ามีสาเหตุจากสภาพจิตใจที่ผิดปกติทำให้เขาไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ เป็นความผิดปกติทางจิตเวช พวกบุคคลิกภาพผิดปกติระหว่างการพัฒนาของสังคมมนุษย์ แต่ด้วยการพัฒนาของสังคม ความคิดดังกล่าวได้ลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะองค์การอนามัยโลกมีประกาศให้วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2543 ว่ารักร่วมเพศไม่ใช่ความผิดปกติทางสุขภาพจิต และคนกลุ่มนี้มีสิทธิการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศตนเอง (ทิพานันท์ สุขุมล, 2558) ละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอหญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล ทั้งจากมิติตัวบท คือ การพยายามต่อรองสิทธิในการเลือกคนคู่รักของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิง และมิติสังคมวัฒนธรรม คือ แนวคิดสิทธิเท่าเทียมทางเพศ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* กัทลีซึ่งเป็นตัวละครหญิงที่ชอบผู้หญิง พยายามอธิบายให้น้องชายเข้าใจว่า ความรักเป็นเรื่องของสองคน คนเรามีสิทธิที่จะเลือกรักใคร ดังตัวอย่าง

*กัทลี: แต่ความรักเป็นเรื่องของสองคนเอง เรามีสิทธิที่
เลือกรักใคร รักเพศไหน โดยไม่ต้องสนคนอื่น
(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP02)*

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล โดยมีอำนาจของแนวคิดสิทธิเท่าเทียมทางเพศ ทำให้กลุ่มหญิงรักหญิงตระหนักถึงสิทธิส่วนตัว โดยผ่านการระบายความในใจของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงว่า ทุกคนมีอิสระของการเลือกวิถีทางเพศจากรสนิยมทางเพศของตนเอง สิทธิในการเลือกเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง ซึ่งเนื่องจากตัวละครอยู่ในบริบทที่ถูกกีดกันหรือละเมิดมานาน จึงพยายามสร้างวาทกรรมว่า หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล เพื่อได้รับการยอมรับและความเข้าใจจากคนในครอบครัวและสังคม

2.2 หญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง

เนื่องจากบรรทัดฐานของสังคมไม่สามารถยอมรับหญิงรักหญิงได้ และมองว่ากลุ่มหญิงรักหญิงเป็นคนผิดปกติ จึงทำให้คนในสังคมมีอคติต่อกลุ่มหญิงรักหญิง ซึ่งในเรื่อง *รากแก้ว* ได้พยายามสร้างวาทกรรมว่าหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง เพื่อโต้แย้งกับวาทกรรมกระแสหลักที่มาจากมิติตัวบท คือ การให้ตัวละครหญิงไม่ยอมรับการกดขี่ทางเพศในที่ทำงาน และต่อต้านอคติผู้หญิงต้องพึ่งพิงผู้ชาย และมิติสังคมวัฒนธรรม คือ แนวคิดสตรีนิยมที่ให้ความเท่าเทียมทางเพศระหว่างชายหญิงหญิงไม่ต้องเป็นช้างเท้าหลังพึ่งพิงผู้ชายเช่นในอดีต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* ได้นำเสนอเรื่องราวเป็นประธานบริษัท แต่เนื่องจากเธอเป็นผู้หญิงที่ชอบผู้หญิง มีหลายคนอยากจะปลดรีงออกจากตำแหน่ง รีงจึงโต้แย้งกับคนอื่นในห้องประชุมว่าอย่าใช้เรื่องเพศมาตัดสินคุณค่าของคน ดังตัวอย่าง

รีง: ใครพยายามจะปลดฉันออกจากตำแหน่งบ้าง
ไม่ใช่เพราะว่าฉันไม่เก่งหรอกนะ แต่เพราะว่าอายุที่มีหัวหน้าเป็นเด็ก แถมยังเป็นผู้หญิงที่ชอบผู้หญิง

[...]

รีง: อย่าใช้เรื่องเพศมาตัดสินคุณค่าของคน

(เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข, 2565 : EP11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สามารถเห็นได้ว่า ละครได้สร้างวาทกรรมหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง โดยมีอำนาจของแนวคิดสตรีนิยม ทำให้กลุ่มหญิงรักหญิงพยายามโต้แย้งและต่อต้านอคติที่คนรอบข้างที่มองว่าการสร้างคุณค่าของผู้หญิงต้องพึ่งพิงผู้ชาย โดยผ่านการประกอบสร้างภูมิหลังด้านฐานะและอาชีพ และคำพูดของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงว่า การประสบความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ เพศ หรือรสนิยมทางเพศ ปัจจัยเหล่านี้ไม่ใช่อุปสรรคของการสร้างฐานะและการประกอบอาชีพ ทำให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงก็สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานของตนเองได้

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* ได้นำเสนอวาทกรรมหญิงรักหญิงต่างจากกระแสหลักของสังคมว่า หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล และหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง โดยผ่านคำพูดของตัวละครที่เป็นกลุ่มหญิงรักหญิง ให้เห็นถึงสิ่งที่กลุ่มหญิงรักหญิงพยายามสื่อให้คนอื่นเห็นว่า หญิงรักหญิงทำสิ่งต่าง ๆ เหมือนคนทั่วไป ไม่ผิดปกติ

จากการศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รากแก้ว* สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิจัย

วาทกรรม		เกิดจากกลุ่ม LGBTQ	เกิดจากกลุ่มที่ไม่ยอมรับ
วาทกรรมที่กดทับตามกระแสหลัก	หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม	หญิงรักหญิงเป็นตัวละครประหลาด	P
		หญิงรักหญิงจะถูกดูถูกเหยียดหยาม	P
	หญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปิตาธิปไตยได้	P	P
วาทกรรมสร้างความหมายใหม่ (วาทกรรมต่อรองวาทกรรมต่อต้าน)	หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล	P	
	หญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง	P	

จากตารางที่ 1 สามารถเห็นได้ว่า วาทกรรมหญิงรักหญิงหลักในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* ที่นำเสนอ คือวาทกรรมที่กดทับตามกระแสหลัก เป็นเรื่องของอำนาจการกดทับของผู้หญิงด้วยกัน ซึ่งจะเกิดจากตัวละครทั้งกลุ่ม LGBTQ และกลุ่มผู้หญิงที่ไม่ยอมรับ ส่วนวาทกรรมรอง คือ วาทกรรมต่อรอง และวาทกรรมต่อต้าน ตัวละครกลุ่ม LGBTQ เป็นผู้มีอำนาจในการสร้างวาทกรรมเพื่อโต้แย้งกับวาทกรรมหลัก

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* สามารถสรุปได้ว่า ในเรื่อง *รักแก้ว* ได้นำเสนอวาทกรรมหญิงรักหญิงใน 2 ด้าน ดังนี้ 1) วาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามกระแสหลัก ได้แก่ หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยผ่านการผลิตซ้ำความขัดแย้งระหว่างตัวละครที่เป็นผู้หญิงที่ชอบเพศเดียวกันกับคนที่ไม่สามารถยอมรับกลุ่มหญิงรัก ซึ่งเห็นได้จากหญิงรักหญิงเป็นตัวประหลาด และถูกดูถูกเหยียดหยาม และหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นความคิดปิตาธิปไตยได้ เห็นได้จากทั้งคนที่ไม่ใช่กลุ่มหญิงรักหญิงและกลุ่มหญิงรักหญิงเองก็ได้นำบทบาทของผู้ชายไปผูกกับความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงที่ฝ่ายหนึ่งจะต้องสวมบทบาทเป็นฝ่ายชาย โดยวาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามกระแสหลักเกิดจากทั้งจากมิติตัวบท คือ การนิยามตัวเองของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงและการนิยามกลุ่มหญิงรักหญิงจากคนรอบข้าง และการนิยามความรักของผู้หญิงกับผู้หญิงทั้งจากตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงและคนรอบข้าง ว่า เป็นสิ่งที่วิปริต จะถูกสังคมเกลียด และมิติสังคมวัฒนธรรม คือ อิทธิพลบรรทัดฐานเรื่องเพศของสังคม ความเหลื่อมล้ำทางสิทธิการเลือกคู่ชีวิต และความคิดปิตาธิปไตย

2) วาทกรรมหญิงรักหญิงสร้างความหมายใหม่ ได้แก่ หญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล โดยเห็นได้จากการบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิงว่า ทุกคนมีสิทธิเลือกที่จะรักเลือกที่จะเป็น และหญิงรักหญิงประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง เห็นได้จากการประกอบสร้างภูมิหลังด้านฐานะและอาชีพของตัวละครกลุ่มหญิงรักหญิง โดยวาทกรรมหญิงรักหญิงสร้างความหมายใหม่เกิดจากทั้งจากมิติตัวบท คือการพยายามต่อรองสิทธิในการเลือกคนคู่รัก และการต่อต้าน

อคติที่ผู้หญิงต้องพึงพิงชาย และมีดีสังคมวัฒนธรรม คือ แนวคิดสิทธิเท่าเทียมทางเพศ และแนวคิดสตรีนิยม

จากการวิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้ ในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* มีการนำเสนอวาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามกระแสหลักเป็นจำนวนมาก โดยเน้นการไม่ยอมรับและการไม่เข้าใจกลุ่มหญิงรักหญิงเป็นหลัก ซึ่งในละครเรื่องนี้ไม่เหมือนที่คนส่วนใหญ่เข้าใจประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่ค่อนข้างเปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายทางเพศได้ และคนหลากหลายทางเพศจะไม่ค่อยมีปัญหาอะไรในการใช้ชีวิตที่ประเทศไทย แม้ว่าเรื่อง *รักแก้ว* เป็นเรื่องค่อนข้างเก่าแก่ แต่ชุดความคิดเดิมในสังคมปัจจุบันยังมีอิทธิพลไม่น้อย โดยสอดคล้องกับแนวคิดของพรเทพ แพรขาว (2556) ว่า วาทกรรมความหลากหลายทางเพศได้ปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่เคารพสิทธิกลุ่มคนหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น และมีการกล่าวถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ แต่กลุ่มคนหลากหลายทางเพศยังต้องเผชิญต่อปัญหาและความท้าทายอีกต่อไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของคชาทิป พาณิชตระกูล (2556) ว่าชุดความคิดที่ให้ความหมายกลุ่มความหลากหลายทางเพศว่าเป็นเพศที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมนั้น เป็นชุดความคิดที่มีผู้ผลิตซ้ำเป็นจำนวนมาก ทำให้กลุ่มที่อยู่บริเวณพื้นที่สีเทาในเรื่องเพศนั้นกลายเป็นกลุ่มที่ถูกกีดกันออกจากกลุ่มมากที่สุด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การผลิตซ้ำเรื่องเก่าในยุคสมัยปัจจุบันที่สังคมไทยที่ค่อนข้างเปิดกว้างและยอมรับเรื่องความหลากหลายทางเพศได้ เป็นการตอกย้ำความคิดเรื่องปิตาธิปไตย ซึ่งให้เห็นว่าถึงแม้ว่าปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทักษะคติที่มีต่อกลุ่ม LGBTQ ก็มีเปลี่ยนแปลงเรื่อย ๆ แต่ความคิดเรื่องปิตาธิปไตยยังคงมีอิทธิพลอย่างมากและดำเนินอยู่ในสังคมมนุษย์ และปิตาธิปไตยยังมีความสำคัญเชิงอำนาจอย่างหนีไม่พ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว* มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับคนและสังคม

1) ควรนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้กับกลุ่มบุคคลที่ไม่เข้าใจและไม่สามารถยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิงได้ เพื่อให้ได้ความรู้พื้นฐานและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

2) ควรนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นบุคคลความหลากหลายทางเพศ และกลุ่มบุคคลที่สามารถเข้าใจและยอมรับกลุ่มหญิงรักหญิงได้ เพื่อได้มีประโยชน์ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิเคราะห์ภาพแทนผู้หญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง *รักแก้ว*

2) ควรวิเคราะห์เรื่อง *รักแก้ว* เชนส์บทบาท โดยวิเคราะห์จากสื่อละครโทรทัศน์และ

สื่อวนิยาย

เอกสารอ้างอิง

- คชาทิป พาณิชตระกูล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ – และความเป็นอื่น. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐณิชา เหล็กกล้า. (2564). การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในแบบเรียนเพศวิถีศึกษาจากความผิดปกตีสู่การยอมรับภายใต้พหุวัฒนธรรมที่เป็นเพียงวาทกรรม. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 40(2), 79 - 95.
- ทิพานันท์ สุขุมาล. (2558). การแสวงหาข้อมูล แรงจูงใจ ทักษะคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าของหญิงรักหญิง. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาณิสรา มงคลวาที. (2552). การนำเสนอภาพกลุ่มชายรักชายในภาพยนตร์ไทยปี พ.ศ. 2550. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (การบริหารสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรเทพ แพรขาว. (2556). เพศหลากหลายเพศพหุวัฒนธรรมทางเพศในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมนุษยวิทยาสิรินคร.
- พิมพ์ดี รุ่งเรืองยิ่ง และโสภี อุ้นทะยา. (2560). กลวิธีทางภาษาสื่อวาทกรรมหญิงรักหญิงในนิตยสาร @ tom actz. วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 6(1), 59 - 82.
- ภูวเดช ดวงมณี, ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม และนันทนัย ประสานนาม. (2564). ภาพแทนชายรักชายในนวนิยายวายโออีในนวนิยายเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40(4), 70 - 82.
- มัทนา เขตมี. (2542). เรื่องที่ชาวหญิงรักหญิงควรรู้. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566, จาก <https://www.dek-d.com/board/view/1269013/>
- รชยา บุญภิบาล. (2552). การสื่อสารความหลากหลายทางเพศวิถี: วาทกรรมชายรักชายในละครเวทีไทยร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สื่อสารการแสดง). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2557). การประกวดนางงามกับระบบชายเป็นใหญ่ในพื้นที่สาธารณะ. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 3(1) 83 - 105.
- วรางคณา สุขม่วง. (2560). ภาพสะท้อนคนรักเพศเดียวกันในสังคมผ่านภาพยนตร์ไทย. การค้นคว้าอิสระ นศ.ม. (การสื่อสารเชิงกลยุทธ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เอกสิทธิ์ ตระกูลเกษมสุข. (ผู้กำกับ). (2565). รากแก้ว [ละครโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ : เซ็นจ์ 2561 จำกัด.